

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKIK W GDAŃSKU**

RGD.61-41/08/IW

Gdańsk, 22 września 2008r.

DECYZJA NR RGD. 35/2008

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 w związku z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, ze zm.), stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 134, poz. 939), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętego z urzędu przeciwko przedsiębiorcy: Annie Łubińskiej prowadzącej Niepubliczne Przedszkole Anglojęzyczne w Sopocie

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

po uprawdopodobnieniu stosowania przez tego przedsiębiorcę **praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów** polegającej na stosowaniu następujących postanowień wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.):

1. - pkt 2 wzorca *UMOWY* o treści: „*Czesne za przedszkole wynosizł będzie jednak ulegało korektom w miarę potrzeby (np. zmiana stawki żywieniowej, wzrost kosztów utrzymania budynku, zakupu pomocy dydaktycznych).*”,
2. - § 13 ust. 4 Statutu o treści: „*Dziecko może być skreślone z listy dzieci przyjętych do przedszkola w przypadku rażącego niedostosowania się rodziców, prawnych opiekunów do umowy zawartej między nimi o osobą prowadzącą przedszkole.*”

i przyjęciu zobowiązania ww. przedsiębiorcy do podjęcia działań zmierzających do zaniechania naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez usunięcie wskazanych uchybień w treści kwestionowanych postanowień umownych, nakłada się na przedsiębiorcę: Annę Łubińską prowadzącą Niepubliczne Przedszkole Anglojęzyczne w Sopocie obowiązek wykonania tego zobowiązania w terminie dwóch tygodni od uprawomocnienia się niniejszej decyzji poprzez:

- a) wprowadzenie zmian we wzorcu *Umowy* oraz Statucie Przedszkola zgodnie z przyjętymi zobowiązaniami oraz
- b) wycofanie z istniejących w obrocie prawnym umów i Statutu postanowień kwestionowanych przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów po-

przez podjęcie działań zmierzających do aneksowania tych umów oraz zmiany Statutu,

- II.** Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134 poz. 939) - w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - nakłada się na przedsiębiorcę: Annę Łubińską prowadzącą Niepubliczne Przedszkole Anglojęzyczne w Sopocie, obowiązek przekazania informacji o realizacji przyjętego zobowiązania oraz doręczenia dowodów na okoliczność poinformowania rodziców lub prawnych opiekunów dzieci uczęszczających do Anglojęzycznego Przedszkola Niepublicznego o wynikających z przyjętego zobowiązania zmianach w obowiązujących umowach i Statucie, w terminie miesiąca od uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

W I kwartale 2008 r. przeprowadzono postępowanie wyjaśniające mające na celu kontrolę wzorców umów stosowanych w obrocie konsumenckim przez przedszkola niepubliczne, działające na terenie województwa pomorskiego i zachodniopomorskiego, pod kątem zgodności postanowień zawartych w tych wzorcach z przepisami Kodeksu cywilnego, z uwzględnieniem klauzul wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

W ramach postępowania wyjaśniającego dokonano m.in. analizy wzorca umowy o nazwie: *Umowa* oraz Statutu Anglojęzycznego Przedszkola Niepublicznego w Sopocie. Kontrola ww. dokumentów wykazała, że niektóre z zawartych w nich postanowień mogą naruszać zbiorowe interesy konsumentów, w związku ze stosowaniem postanowień umownych uznanych przez Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej „SOKiK”, za niedozwolone i wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, zwanego dalej „*Rejestrem*”.

Mając na uwadze zgromadzony materiał dowodowy, postanowieniem nr 194 z dnia 22 kwietnia 2008 r., zmienionym następnie postanowieniem nr 354 z dnia 22 lipca 2008 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej „*Prezesem Urzędu*” lub „*Prezesem UOKiK*”, wszczął z urzędu postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem stosowania przez przedsiębiorcę: Annę Łubińską prowadzącą Niepubliczne Przedszkole Anglojęzyczne w Sopocie, zwanego dalej „*Przedsiębiorcą*” lub „*Przedszkolem*”, praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, określonych w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na stosowaniu:

1. we wzorcu *Umowy* postanowień pkt 2 o treści: „*Czesne za przedszkole wynosizł będzie jednak ulegało korektom w miarę potrzeby (np. zmiana stawki żywniowej, wzrost kosztów utrzymania budynku, zakupu pomocy dydaktycznych).*”,
2. w Statucie Przedszkola postanowień § 13 ust. 4 o treści: „*Dziecko może być skreślone z listy dzieci przyjętych do przedszkola w przypadku rażącego niedostosowa-*

nia się rodziców, prawnych opiekunów do umowy zawartej między nimi o osobą prowadzącą przedszkole.”

Przedsiębiorca w pismach z dnia 15 maja 2008 r. i z dnia 8 lipca 2008 r. przekazał propozycje zapisów aneksu uzupełniającego postanowienia umów wykonywanych, propozycje postanowień nowego wzorca umowy regulujących zasady zmian opłat za świadczone usługi opieki przedszkolnej i uprawnienie konsumenta do odstąpienia od umowy w przypadku braku akceptacji zmienionych warunków, a także propozycje zmiany treści kwestionowanych postanowień obowiązującego Statutu. Poinformował również, że Statut uwzględniający zaproponowane zmiany zostanie wprowadzony w życie w dniu 5 września 2008 r., natomiast nowy wzór Umowy – z dniem 15 września 2008 r., podpisanie aneksów uzupełniających dotychczasowe Umowy o zaproponowane zmiany nastąpi do dnia 30 września 2008 r.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

System oświaty w Polsce obejmuje – zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz.U. z 2004 r., Nr 256, poz. 2572 ze zm) – przedszkola, które mogą być zarówno placówkami publicznymi, jak i niepublicznymi (art. 5 ust. 1 ww. ustawy). Z kolei, jak głosi preambuła do wymienionej ustawy o systemie oświaty, „oświata w Rzeczypospolitej Polskiej stanowi wspólne dobro całego społeczeństwa”. Świadczenie przez przedszkola edukacji w ramach systemu oświaty jest zatem usługą o charakterze użyteczności publicznej, co potwierdza również wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 5 lutego 2003 r., sygn. akt XVII Ama 36/02, w uzasadnieniu którego Sąd stwierdza m. in., iż przedmiotem działania szkoły niepublicznej są usługi o charakterze użyteczności publicznej, tj. edukacja. Status przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów potwierdza również w odniesieniu do osób prawnych organizujących lub świadczących usługi o charakterze użyteczności publicznej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2004 r., sygn. akt III SK 22/04.

Zgodnie z przepisem art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy rozumie się przez to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2007 r., Nr 155, poz. 1095), a także osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Przedsiębiorca Anna Łubińska prowadząca Niepubliczne Przedszkole Anglojęzyczne w Sopocie, które zostało w dniu 31 maja 2002 r. wpisane do ewidencji szkół i placówek niepublicznych Miasta Sopotu pod numerem 45, jako osoba fizyczna świadcząca usługi edukacyjne o charakterze użyteczności publicznej, jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 lit. a) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zasady działania Anglojęzycznego Niepublicznego Przedszkola w Sopocie zostały określone w opracowanym przez Przedsiębiorcę Statucie Przedszkola, w którym zamieszczono m.in. postanowienia regulujące wzajemne prawa i obowiązki: prowadzącego Przedszkole i jego pracowników, a także konsumentów korzystających z usług Przedszkola.

W ramach prowadzonej działalności Przedsiębiorca zawiera z konsumentami umowy określające zasady świadczenia usług wychowania przedszkolnego.

Wszczynając postępowanie w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów Prezes Urzędu zakwestionował postanowienia pkt. 2 wzorca umowy o treści: „Czesne za przedszkole wynosizł będzie jednak ulegało korektom w miarę potrzeby (np. zmiana stawki żywieniowej, wzrost kosztów utrzymania budynku, zakupu pomocy dydaktycznych).” oraz § 13 ust. 4 Statutu o treści: „Dziecko może być skreślone z listy dzieci przyjętych do przedszkola w przypadku rażącego niedostosowania się rodziców, prawnych opiekunów do umowy zawartej między nimi o osobą prowadzącą przedszkole.”, uznając je za tożsame z postanowieniami wpisanymi do Rejestru.

W Rejestrze tym wpisane zostały m.in. postanowienia o następującej treści:

- Poz. 726. „Nieusprawiedliwione zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów.” (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 27 lutego 2006r. sygn. akt XVII Amc 105/04).
- Poz. 756. „Uczelnia zastrzega sobie prawo zmiany warunków niniejszej umowy, które nastąpi poprzez zarządzenie Kanclerza Wyższej Szkoły Edukacji Zdrowotnej w Łodzi, nie wymaga to wypowiedzenia warunków niniejszej umowy. Zarządzenie podane zostanie do wiadomości studentów przez ogłoszenie na tablicy informacyjnej oraz w dziekanacie.” (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 21 kwietnia 2006r. sygn. akt XVII Amc 49/05).
- Poz. 848. „Wysokość odpłatności ustala dyrektor placówki w oparciu o kalkulację kosztów bieżących. Odpłatność może ulec zmianie w ciągu roku szkolnego.” (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 6 lipca 2006r. sygn. akt XVII Amc 60/05).

W toku postępowania Przedsiębiorca w piśmie z dnia 15 maja 2008 r. przekazał następujące propozycje działań zmierzających do usunięcia powstałych naruszeń:

- ✓ aneksowanie dotychczas wykonywanych umów poprzez dodanie do nich postanowienia pkt. 2 a o następującej treści: „W przypadku podwyższenia czesnego zgodnie z pkt. 2 umowy, rodzice mają prawo do odstąpienia od niniejszej umowy w terminie 7 dni od dnia powiadomienia ich o podwyższeniu czesnego.”
- ✓ umieszczenie w nowo opracowanym wzorcu umowy postanowień pkt 2 o treści: „Czesne za przedszkole wynosizł będzie jednak ulegało korektom w zakresie niezbędnym do właściwego funkcjonowania przedszkola, w szczególności w przypadku wzrostu kosztów utrzymania przedszkola tj. wzrost wynagrodzenia pracowników przedszkola oraz zakupu materiałów dydaktycznych znacznej wartości.” i pkt 2a o treści: „W przypadku podwyższenia czesnego zgodnie z pkt. 2 umowy, rodzice mają prawo do odstąpienia od niniejszej umowy w terminie 7 dni od dnia powiadomienia ich o podwyższeniu czesnego.”
- ✓ zmiany brzmienie postanowień § 13 ust. 4 na następujące: „Dziecko może być skreślone z listy dzieci przyjętych do przedszkola w przypadku rażącego naruszenia przez rodziców lub opiekunów prawnych umowy zawartej między nimi o osobą prowadzącą przedszkole.” i dodanie ust. 5 tegoż paragrafu o następującej treści: „Skreślenie z listy dzieci przyjętych do przedszkola, o którym mowa w § 13 ust. 4 Statutu może nastąpić po uprzednim wezwaniu rodziców lub opiekunów prawnych przez

osobę prowadzącą Przedszkole, do należytego wykonania obowiązków wynikających z umowy.”

Tak więc:

- w nowo opracowanym wzorcu umowy znalazły się postanowienia przewidujące obowiązek informowania konsumenta o planowanych podwyżkach czesnego z jednoczesnym przyznaniem mu prawa odstąpienia od umowy w przypadku niezaakceptowania zmienionych warunków świadczenia usługi przez Przedsiębiorcę,
- Przedsiębiorca zobowiązał się uzupełnić obowiązujące umowy o postanowienia regulujące powyższe kwestie,
- w Statucie Przedszkola znalazły się zapisy, które przewidują, w przypadku nie wywiązywania się przez konsumenta z obowiązku terminowego uiszczenia należnych Przedsiębiorcy opłat za świadczone usługi opieki przedszkolnej, możliwość skreślenia dziecka z listy wychowanków po uprzednim pisemnym wezwaniu do zapłaty zaległości.

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Stwierdzenie istnienia przedmiotowej praktyki wymaga spełnienia dwóch przesłanek: bezprawności działania i naruszenia zbiorowego interesu konsumentów. Powołany wyżej przepis ustawy zawiera w pkt 1-3 przykładowe wyliczenie praktyk zakazanych przez ustawodawcę. Katalog ten nawiązuje do stosowania klauzul wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, nieuczciwych praktyk rynkowych lub czynów nieuczciwej konkurencji oraz szeroko ujmowanego prawa konsumenta do informacji.

„Zbiorowe interesy konsumentów” to prawa nieograniczonej liczby konsumentów. Nie stanowią one przy tym sumy indywidualnych interesów dającej się określić, nawet licznej, grupy konsumentów.

Zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

Art. 479⁴³ Kodeksu postępowania cywilnego rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza zatem, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych.

W uchwale 7 sędziów z dnia 13 lipca 2006r. sygn. akt III SZP 3/2006, Sąd Najwyższy uznał, że praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23a¹ *jest stosowanie identycznej klauzuli jak wpisana do rejestru niedozwolonych posta-*

¹ W obowiązującej obecnie ustawie z dnia 16.02.2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów, praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów uregulowana została w art. 24.

*nowień umownych przez innego przedsiębiorcę, który nie był stroną lub uczestnikiem postępowania zakończonego wpisaniem danej klauzuli do rejestru (...). Odwołując się do argumentów o charakterze celowościowym oraz kierując się potrzebą zapewnienia skuteczności tego przepisu, Sąd Najwyższy podkreślił, że *praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów obejmuje również przypadki wprowadzenia jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu szyku wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru, która wywołuje takie same skutki godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej co wpisana do rejestru.**

Nie jest więc konieczna dokładna, literalna zbieżność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej. Niedozwolone będą również takie postanowienia umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

W prowadzonym postępowaniu administracyjnym Prezes Urzędu zakwestionował praktykę Przedsiębiorcy polegającą na stosowaniu w obrocie konsumenckim wzorca umowy i Statutu, w których zawarte zostały postanowienia o treści tożsamej z klauzulami wpisanymi do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Po pierwsze, zakwestionowane zostały m.in. postanowienia pkt 2 wzorca Umowy regulujące zasady zmiany opłat za świadczone usługi opieki przedszkolnej i przewidujące uprawnienie Przedsiębiorcy podwyższenia ceny po zawarciu umowy bez przyznania konsumentowi prawa odstąpienia od umowy w przypadku braku akceptacji jej zmienionych warunków.

W ocenie Prezesa Urzędu postanowienie to jest tożsame z klauzulami niedozwolonymi wpisanymi w pozycjach m.in.: 756 i 848 rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, na podstawie wyroków SOKiK odpowiednio z dnia 21 kwietnia 2006 r. sygn. akt XVII Amc 49/05 oraz z dnia 6 lipca 2006 r. sygn. akt XVII Amc 60/05.

W wyroku z dnia 21 kwietnia 2006r. sygn. akt XVII Amc 49/05 postanowienie o treści *„Uczelnia zastrzega sobie prawo zmiany warunków niniejszej umowy, które nastąpi poprzez zarządzenie Kanclerza Wyższej Szkoły Edukacji Zdrowotnej w Łodzi, nie wymaga to wypowiedzenia warunków niniejszej umowy. Zarządzenie podane zostanie do wiadomości studentów przez ogłoszenie na tablicy informacyjnej oraz w dziekanacie.”* Również zostało uznane przez SOKiK za kształtujące prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy.

Natomiast w wyroku z dnia 6 lipca 2006r. sygn. akt XVII Amc 60/05 SOKiK uznał, że postanowienie o treści: *„Wysokość odpłatności ustala dyrektor placówki w oparciu o kalkulację kosztów bieżących. Odpłatność może ulec zmianie w ciągu roku szkolnego.”* wypełnia dyspozycje art. 385³ pkt 20 k.c., gdyż daje przedsiębiorcy uprawnienie do określenia lub podwyższenia ceny lub wynagrodzenia po zawarciu umowy bez przyznania konsumentowi prawa odstąpienia od niej. Zdaniem Sądu cytowane postanowienie umożliwia przedsiębiorcy swobodne podnoszenia opłat za świadczoną usługę w trakcie trwania umowy, jest sformułowane ogólnie, nie określa w jakich okolicznościach i na jakich warunkach może dojść do zmiany umowy w tym zakresie, nie jest również traktowane jako zmiana warunków umowy, przez co nie przyznaje konsumentowi prawa do odstąpienia od umowy z powodu podwyższenia opłat.

Kwestionowane postanowienie pkt 2 wzorca umowy o treści *„Czesne za przedszkole wynosizł będzie jednak ulegało korektom w miarę potrzeby (np. zmiana stawki żywniowej, wzrost kosztów utrzymania budynku, zakupu pomocy dydaktycznych).”* przyznaje Przedsiębiorcy prawo do jednostronnej zmiany wysokości opłat za świadczone na rzecz konsumenta usługi, nie przewidując prawa odstąpienia przez konsumenta od umowy w sytuacji, gdy nie akceptuje on planowanych zmian. Zgodnie z art. 385³ pkt 20 Kodeksu cywilnego za niedozwolone uznaje się te postanowienia umowne, które przewidują uprawnienie kontrahenta konsumenta do określenia lub podwyższenia ceny lub wynagrodzenia po zawarciu umowy, bez przyznania konsumentowi prawa odstąpienia od umowy.

O ile Przedsiębiorca ma pełne prawo do podwyższenia wysokości opłat za świadczone usługi, w zależności np. od inflacji i aktualnych kosztów działalności, to nie może on - zastrzegając sobie prawo do zmiany wysokości opłaty na mocy jednostronnej decyzji - naruszać prawa konsumenta do odstąpienia od umowy, przed wejściem w życie zmienionych warunków świadczenia usługi.

Tak więc, za wykazane i udowodnione uznać należy, iż kwestionowane postanowienia pkt 2 wzorca umowy stosowanego przez Przedsiębiorcę, mieszczą się w hipotezie klauzul 756 i 848 wpisanych do Rejestru postanowień wzorców uznanych za niedozwolone.

Po wtóre, wyniki porównania treści § 13 ust. 4 Statutu z treścią klauzuli wpisanej na podstawie wyroku SOKiK z dnia 27 lutego 2006r. sygn. akt XVII Amc 105/04 do Rejestru niedozwolonych postanowień umownych pod pozycją 726 o treści: *„Nieusprawiedliwione zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów.”* wskazują na identyczność skutków wywoływanych przez te uregulowania, których nie niweluje odrębność użytych tam sformułowań, czy odmienność składni.

W uzasadnieniu przywołanego wyroku SOKiK stwierdził, że zapis o treści *„Nieusprawiedliwione zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów”* narusza dobre obyczaje i interesy konsumentów tj. art. 385¹ kc.

Art. 385¹ § 1 kodeksu cywilnego stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Konsument jako słabsza strona stosunku prawnego stojąc wobec przedsiębiorcy – profesjonalisty podlega szczególnej ochronie. W szczególności naruszają w sposób rażący interesy konsumentów działania przedsiębiorcy sprzeczne z przepisami prawa. Art. 491 § 1 kc stanowi, że gdy jedna ze stron dopuszcza się zwłoki w wykonaniu zobowiązania z umowy wzajemnej, druga strona może wyznaczyć jej odpowiedni dodatkowy termin do wykonania zobowiązania z zaznaczeniem, że w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu będzie uprawniona do odstąpienia od umowy. Chociaż powyższy przepis posiada charakter dyspozytywny, tzn. zależny od woli stron to jego treść jest powszechnie stosowana w obrocie gospodarczym i stanowi jeden z jego dobrych obyczajów. Powyższe potwierdza również choćby wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 5 stycznia 2000 r. (sygn. akt IAca 817/99), w którym sąd orzekł, iż *„sama zwłoka w spełnieniu świadczenia nie daje podstaw do odstąpienia od umowy w świetle art. 491 § 1 kc, który warunkuje jego skuteczność od wyznaczenia drugiej stronie odpowiedniego, dodatkowego terminu”*.

Dobre obyczaje we wzajemnych relacjach Przedsiębiorcy i konsumentów wymagają, aby w omówionym przypadku zastosowanie znalazł przepis art. 491 §1 Kodeksu cywilnego, zgodnie z którym, dopiero po upływie dodatkowego, wyznaczonego konsumentowi

terminu do wykonania świadczenia pieniężnego, Przedsiębiorca winien mieć zapewnione prawo do odstąpienia od umowy i skreślenia dziecka z listy wychowanków.

Zdaniem Prezesa Urzędu zakwestionowane postanowienia § 13 ust. 4 Statutu Przedszkola, pomimo różnic w treści, są tożsame z cytowaną wyżej klauzulą niedozwoloną. Postanowienia te regulują kwestie związane z rozwiązaniem umowy przez Przedsiębiorcę i skreśleniem dziecka z listy wychowanków w przypadku niewykonania, bądź nienależytego wykonywania świadczenia przez konsumenta. Wywołują one tożsame skutki prawne co ww. postanowienie wpisane do Rejestru, wiążąc prawo Przedsiębiorcy do rozwiązania umowy bez wypowiedzenia i skreślenia dziecka z listy wychowanków z niewykonaniem zobowiązania przez konsumenta, bez uprzedniego wyznaczenia konsumentowi dodatkowego terminu do jego wykonania.

Analiza porównawcza zakwestionowanych postanowień wzorców umowy oraz przedstawionych powyżej postanowień wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych wskazuje, że kwestionowane postanowienia wyczerpują przesłanki postanowień uznanych za niedozwolone. Zakwestionowane zapisy umowy nie mają wprawdzie identycznego brzmienia, jednakże w ocenie Prezesa Urzędu, wykładnia ich treści prowadzi do wniosku, że mieszczą się w hipotezie przytoczonej klauzuli niedozwolonej.

Skutkuje to uznaniem, że uprawdopodobniona została bezprawność działania Przedsiębiorcy, polegająca na stosowaniu w obrocie konsumenckim postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Do stwierdzenia stosowania przedmiotowych praktyk niezbędne jest ponadto wykazanie, iż bezprawne działanie przedsiębiorcy godzące w interes konsumentów dotyczyło tzw. zbiorowego interesu konsumentów. W niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem interesów nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zidentyfikować potencjalnych klientów Przedsiębiorcy. Niezgodnym z prawem działaniem Przedsiębiorcy mogła bowiem zostać dotknięta nieograniczona liczba osób, tzn. wszystkie osoby do których adresowana jest oferta przedsiębiorcy.

Przedsiębiorca w toku postępowania przekazał propozycje zapisów aneksu uzupełniającego postanowienia wykonywanych umów w kwestionowanym zakresie, propozycje postanowień nowego wzorca umowy regulujących zasady zmian opłat za świadczone usługi opieki przedszkolnej i uprawnienie konsumenta do odstąpienia od umowy w przypadku braku akceptacji je zmienionych warunków, a także propozycje zmiany treści postanowień obowiązującego Statutu dotyczących prawa do skreślenia dziecka z listy wychowanków.

W świetle powyższego, w niniejszej sprawie zachodzą podstawy do zastosowania art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione - na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1, lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania - że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24 powołanej ustawy, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

Zdaniem Prezesa Urzędu, w niniejszej sprawie spełnione zostały przesłanki do wydania decyzji na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Okoliczności sprawy uprawniają do stosowania przez Przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na posługiwaniu się w obrocie konsumenckim wzorcami umownymi, w których zamieszczone zostały klauzule wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych. Przedsiębiorca zobowiązał się do podjęcia działań zmierzających do: zapobieżenia wskazanym powyżej naruszeniom poprzez aneksowanie umów wykonywanych; umieszczenia w nowo opracowanym wzorze umowy postanowień przewidujących obowiązek informowania konsumenta o planowanych podwyżkach chesnego z jednoczesnym przyznaniem mu prawa odstąpienia od umowy w przypadku niez zaakceptowania zmienionych warunków świadczenia usługi przez Przedsiębiorcę oraz zmiany treści postanowień Statutu Przedszkola określających tryb skreślenia dziecka z listy wychowanków w przypadku zalegania przez konsumenta z opłatami.

Zaproponowane przez Przedsiębiorcę zmiany kwestionowanych postanowień wzorca umowy i Statutu uwzględniają, w ocenie Prezesa Urzędu, obowiązujące przepisy prawa, w szczególności art. 385 i nast. Kodeksu cywilnego.

Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy Prezes Urzędu nałożył na Przedsiębiorcę obowiązek złożenia - w terminie miesiąca od uprawomocnienia się niniejszej decyzji – informacji o realizacji przyjętego zobowiązania oraz dostarczenia dowodów na okoliczność poinformowania rodziców lub prawnych opiekunów dzieci uczęszczających do Anglojęzycznego Przedszkola Niepublicznego w Sopocie o wynikających z przyjętego zobowiązania zmianach w obowiązujących Umowach i Statucie.

Wobec powyższego orzeczono, jak w sentencji.

POUCZENIE:

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie- Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów- Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku.

Z up. Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i konsumentów
Dyrektor Delegatury w Gdańsku

Roman Jarząbek

Otrzymuje:

Pani Anna Łubińska

Niepubliczne Przedszkole Anglojęzyczne

Ul. M. Skłodowskiej – Curie 10/12

81- 703 Sopot